

ВИСНОВОК

**до проєкту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо
забезпечення функціонування української мови як державної
(реєстр. № 15412 від 15.07.2026)**

РАДА Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації на своєму засіданні 06 жовтня 2026 року (Протокол № 181) розглянув проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної (реєстр. № 15412 від 15.07.2026), поданий народним депутатом України Потураєвим М. Р. та іншими народними депутатами України.

Відповідно до пояснювальної записки законопроект розроблено з метою посилення та осучаснення правових механізмів забезпечення функціонування української мови як державної, захисту права громадян України на отримання інформації та послуг державної мовою, усунення прогалин в мовному законодавстві, узгодження норм окремих законів із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Законопроектом пропонується, зокрема:

- поширити вимоги щодо володіння державною мовою та її застосування під час виконання службових обов'язків на окремі категорії осіб, зокрема народних депутатів України, керівників державних наукових установ і державних закладів культури, приватних виконавців, арбітражних керуючих, аудиторів та інших осіб;
- удосконалити регулювання застосування державної мови у сферах освіти, культури, оздоровлення та відпочинку дітей, діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, виборчого процесу, дипломатичної служби, а також у сфері поширення комп'ютерних програм, зокрема шляхом запровадження обов'язку інформувати користувачів про відсутність україномовного інтерфейсу до придбання відповідної комп'ютерної програми;
- удосконалити процедури державного контролю за додержанням мовного законодавства, уточнити порядок розгляду скарг Уповноваженим із захисту державної мови та посилити відповідальність за порушення вимог законодавства про державну мову;
- визначити особливості забезпечення функціонування державної мови у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, доповнивши Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» новою статтею 34¹.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

Міністерство цифрової трансформації України (далі - Мінцифри) в межах компетенції опрацювало законопроект та повідомило про зауваження і пропозиції до нього.

Пунктом 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Так, підпунктом 9 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до статті 27 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон про українську мову), якою регулюються питання державної мови у сфері користувацьких інтерфейсів комп'ютерних програм та вебсайтів.

Частиною першою статті 27 Закону про українську мову в редакції проекту Закону передбачено, що комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом, що реалізується в Україні, повинна мати користувацький інтерфейс державною мовою та/або англійською мовою, або іншими офіційними мовами Європейського Союзу. При реалізації в Україні комп'ютерної програми без користувацького інтерфейсу державною мовою користувач має бути попереджений про це до придбання такої комп'ютерної програми.

Водночас, відповідно до пункту 26 частини першої статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» комп'ютерна програма – набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером (настільним комп'ютером, ноутбуком, смартфоном, ігровою приставкою, смарт-телевізором тощо), які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату, зокрема операційна система, прикладна програма, виражені у вихідному або об'єктному кодах.

Оскільки комп'ютерні програми – це набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, регулювання комп'ютерних програм у контексті Закону про українську мову, який орієнтований насамперед на громадян, є недоцільним.

Тому, вбачається за доцільне, у рамках статті 27 цього Закону регулювати виключно інтерфейси користувачів.

При цьому, абзацом другим частини третьої та частиною четвертою зазначеної статті 27 передбачено, що до створення користувацького інтерфейсу державною мовою для відповідної комп'ютерної програми може використовуватися комп'ютерна програма з користувацьким інтерфейсом англійською мовою. Під час закупівлі комп'ютерних програм для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності обов'язковою умовою є наявність користувацького інтерфейсу державною мовою, крім випадків, визначених абзацом другим частини третьої цієї статті.

Таким чином, вказаними положеннями частини третьої та четвертої надано право органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам і організаціям державної і комунальної форм власності використовувати інтерфейси користувача англійською мовою та фактично нівельовано обов'язкову вимогу щодо використання української мови.

Враховуючи зазначене, Мінцифри пропонує підпункт 9 пункту 1 розділу І проекту Закону викласти у такій редакції:

«9) статтю 27 викласти у такій редакції:

«Стаття 27. Державна мова у інтерфейсі користувача

1. Інтерфейс користувача повинен бути доступним державною мовою або англійською мовою.

Для цілей цього Закону інтерфейсом користувача є відображуванa інформація, з якою безпосередньо взаємодіє користувач під час використання комп'ютерної програми, вебсайту і яка містить текст будь-якою мовою спілкування між людьми (зокрема мова візуального дизайну комп'ютерної програми, мова взаємодії, діалогів та транзакцій між користувачем та комп'ютерною програмою).

2. У інтерфейсі користувача обсяг та зміст інформації державною мовою має бути не меншим ніж іншою мовою. Недотримання цієї вимоги має наслідки, визначені законодавством про захист прав споживачів для реалізації товару неналежної якості.

3. Заклади освіти державної і комунальної форм власності забезпечують здобувачів освіти інтерфейсами користувача державною мовою.

4. Інтернет-представництва (в тому числі вебсайти, вебсторінки в соціальних мережах) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності, медіа, політичних партій, зареєстрованих в Україні, а також суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні та зареєстровані в Україні, осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність (самозайнятих осіб), виконуються державною мовою. Поряд з версією інтернет-представництв (у тому числі вебсайтів, вебсторінок у соціальних мережах), виконаних державною мовою, можуть існувати версії іншими мовами. Версія інтернет-представництва державною мовою повинна мати не менше за обсягом та змістом інформації, ніж іншомовні версії, та завантажуватись за замовчуванням для користувачів в Україні.

5. Мобільні застосунки органів державної влади, органів місцевого самоврядування, зареєстрованих в Україні політичних партій, медіа, а також суб'єктів господарювання, що реалізують товари і послуги в Україні, осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність (самозайнятих осіб), повинні мати версію користувацького інтерфейсу державною мовою, яка при встановленні мобільного застосунку завантажувється для користувачів в Україні за замовчуванням.».

Також, відповідно до пункту 1 частини першої статті 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується

шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, зокрема на офіційних вебсайтах в мережі Інтернет та на єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

Відповідно до частини першої статті 10¹ Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація у формі відкритих даних – це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання. Розпорядники інформації зобов'язані надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному вебпорталі відкритих даних та на своїх вебсайтах.

Згідно з абзацами третім та четвертим пункту 3 Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 (далі – Положення), перетворення (зокрема, вивантаження з баз даних та в разі потреби знеособлення) публічної інформації у публічну інформацію у формі відкритих даних є обов'язковим. Розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати у формі відкритих даних усю публічну інформацію у формі відкритих даних, яка перебуває в їх володінні та стосується конкретного набору даних.

Проектом Закону, серед іншого, передбачено внести зміни до Виборчого кодексу України. Враховуючи те, що чинним Виборчим кодексом України передбачено оприлюднення на офіційному вебсайті Центральної виборчої комісії відомостей про кандидатів на пост Президента України та кандидатів у народні депутати України, доцільно забезпечити оприлюднення таких відомостей також у формі відкритих даних відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Враховуючи зазначене, Мінцифри пропонує передбачити у частині другій статті 106 та частині другій статті 161 Виборчого кодексу України в редакції проекту Закону, що відомості про кандидатів на пост Президента України та кандидатів у народні депутати України, які оприлюднюються на офіційному вебсайті Центральної виборчої комісії, підлягають оприлюдненню також у формі відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Крім того, під час доопрацювання проекту Закону пропонується розглянути можливість оприлюднення у формі відкритих даних також інших категорій публічної інформації, які відповідно до проекту Закону підлягають оприлюдненню на офіційних вебсайтах.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до законопроекту, зокрема щодо запропонованої у законопроекті редакції абзацу першого частини першої статті 27 Закону, якою передбачається встановити обов'язок розповсюджувача попереджати користувача до придбання комп'ютерної програми про відсутність у неї українськомовного інтерфейсу (якщо програма взагалі не має інтерфейсу державною мовою). У висновку зазначається, що запропонована норма не

містить деталізації стосовно порядку, форми та строків такого попередження, особливо у випадках придбання програмного забезпечення через транскордонні електронні майданчики (маркетплейси застосунків). Також невизначено, на кого покладається обов'язок повідомлення (на іноземного розробника, дистриб'ютора чи оператора майданчика), а також яким чином забезпечуватиметься контроль за дотриманням цієї вимоги щодо суб'єктів, які не перебувають під юрисдикцією України.

Народні депутати України – члени Комітету при обговоренні законопроекту зазначили про необхідність врахування висловлених зауважень та пропозицій.

Враховуючи наведене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики врахувати висловлені зауваження та пропозиції під час підготовки та розгляду проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування української мови як державної (реєстр. № 15412 від 15.07.2026), поданого народним депутатом України Потураєвим М. Р. та іншими народними депутатами України.

2. Направити висновок Комітету про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО